

Qələbəmizin rəmzi

Qələbəmizin rəmzi, Azərbaycan əsgərinin qəhrəmanlıq simvolu, dünya ədəbiyyatı, mədəniyyəti və incəsənətinə əvəzsiz şəxsiyyətlər verən Şuşa həm də ecazkar bir təbiət gözəlidir. Baş buludlara dirənən dağları, ilan dili kimi haçalanmış sıldırım qayaları, dağların döşünə sərilmiş yaşıl meşələri, dərələrdən şırl-şırl axan çayları bu yerlərin təbiətinə əsrarəngsiz gözəllik qatır.

Təbiəti ilə adamı heyran edən, qəlbə riqqətə gətirən Şuşa ilahidən güc alan məşhur bir rəssamın yaratdığı tabloya bənzəyir. Dörd bir hündüvəri dağlarla əhatə olunan, dağ zirvəsində məskən salan bu şəhər bütün fəsillərdə gözəldir, təkrarsızdır. Səhər-səhər dan yeri söküləndə bir ayrı mənzərəsi olur bu yerlərin. Günəş tellərini dağların yamacına sərdikcə Şuşanın mətin qayalıqları lalə kimi qızarır. Dağların döşünə sərilmiş, göz işlədikcə uzanan meşələr, yaşıl ormanlar bir ayrı yarışıq verir bu yerlərə. Göy üzünə səpələnmiş mavi buludlara tamaşa etməyin də bir ayrı ləzzəti var Şuşada. Şuşanın suyu insanların kimi təmiz və safdır. İnsan tərtəmiz buludların suya düşən əksini görəndə təəccüblənməyə bilmir. Elə zənn edirsən ki, səhər-səhər

günəş buludlara bürünərək yuyunmaq üçün suya düşüb.

Şuşanın şimal-şərqində Qarabağ dağ silsiləsinin yamacında yerləşən Çaxmaq meşəsi də bu diyarın nadir sərvətlərindəndir. Kirs, Şırlan, Armudlu, Əylis, Çınqıllı, Quşçular, Malıbəyli meşələri, Zarıslı və Xəlifəli çayları boyu uzanıb gedən, dağların ətəklərinə qədər geniş bir sahəni əhatə edən ormanlar bu yerlərin yaşıl libası kimi göz oxşayır.

Göylərə salam aparan, baş buludlara dirənən Kirs dağı başımızı ucaldan, üzümüzün qarasını təmizləyən Azərbaycan əsgərinin şərəfinə ucaldılmış möhtəşəm bir abidəyə bənzəyir. Qış aylarında baş buludlara dirənən Kirs dağı buz bağlayıb şüşə kimi parıldayır. Gülqabına bənzər sərt qayalıqlar rəngarəng rəsm qalereyasına oxşayır.

Şuşa deyəndə ilk yada düşən Cıdır düzü olur. İgidlərimizin qurşaq tutub gülüşdiyi, at yarışdırdığı, dostluq və hüner meydanı olan Cıdır düzünün qərb tərəfi bir-birinin arxasında yerləşən üç hündürlükdən ibarətdir. Bu təpələrə "Üçmıx" adı verilib. Cıdır düzündən bir az aşağıda yerləşən Xankəndi ovuc içi kimi görünür.

Yaz ayları Cıdır düzü ipəkdən toxunmuş rəngarəng xaliyə bənzəyir. Otlar, müxtəlif rəngli güllər, çiçəklər əsrarəngiz gözəllik verir bu düzə. Cıdır düzü həm də dünyanın nadir incilərindən olan, sevgi, vəfa, sədaqət rəmzi olan xarıbülbülü ilə məşhurdur. Yazda səhər-səhər bu yerlərin incisi olan xarıbülbülün gözlərindən şəhər əvəzinə gözyaşı süzülür sanki.

Şuşanın gözəlliyinə gözəllik verən yerlərdən biri də Yuxarı Daşaltıdır. Xalq arasında bura "Şəmilin bağı" da deyirlər. Bu yerin özünəməxsus xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, "Şəmilin bağı" Daşaltı çayının üstündə, "Ağziyastı kaha" yerləşən Üçmıx dağının düz altında, çeşmə ətrafında yerləşir. Xatırladaq ki, bura turistlərin ən çox üz tutduqları məkandır.

Şuşa özünün buz bulaqları, mineral suları ilə də məşhurdur. Şuşadan söz açarkən İsa bulağından, Turşsudandan, Şırlandan danışmaq mümkün deyil. Qəlbə rahatlıq, könülə xoşluq gətirən həmin bulaqların yaşı bu yerlərin tarixi qədər qədimdir.

Cıdır düzündən bir qədər aşağıdakı "qırx pilləkən" deyilən dik pilləli yol Daşaltı çayına aparır. Ermənilər 1992-ci ildə Şuşanı işğal edən zaman şəhərin cənubunda dəniz səviyyəsindən 1365 metr hündürlükdə yerləşən, uzunluğu 114 metr, əhəng daşları Triton əsrinə aid olan "Xan mağarası" abidəsini dağıdaraq məhv etmişlər.

İllər idi ki, dağdıcı, işğalçı Hayatın hərbiçiləri təbiətin bənzərsiz incisinin də sakitliyini pozmuşdular. Qəhrəman Azərbaycan əsgəri təbiətin bu nadir guşəsinə də sakitlik, sülh, əmin-amanlıq gətirdi. İndi bu yerlərin sakitliyini top, qrad mərmisi yox, şəhəri yəni quran texnikaların səsi pozur. İndi buralarda yenə də quşlar nəğmə oxuyur, ətrafa musiqi səsi yayılır. İndi bu yerlərdə Şuşanın təbiətindən rəng alan qüdrətli Azərbaycan bayrağı dalğalanır.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*